]IPR•NORMAG[

Memo ter ondersteuning van besluitvorming over de route voor verwerking huishoudelijk restafval: aanbesteding aan de markt of deelnemen in en overheid gedomineerde afvalverwerker

1. Achtergrond en doel van deze memo

18 gemeenten in de regio Duin en Bollenstreek en metropoolregio Amsterdam hebben zich verenigd om de strategische opties voor de verwerking van huishoudelijk restafval gezamenlijk te verkennen. Op dit moment wordt het huishoudelijk restafval verwerkt door afvalenergiecentrale AEB. De contracten van de gemeenten lopen tot en met 2022 (voor de VAB-gemeenten tot en met 2023) en kunnen als gevolg van de verkoop van AEB niet worden verlengd. Het is dus van belang dat de verwerking van huishoudelijk restafval per 2023 wordt geborgd[1]. Hierbij wordt benadrukt dat restafvalverwerking een volume markt is. Met name bij aanbesteding aan de mark is van belang dat de te verwerken hoeveelheden worden opgeschaald en dat de gemeenten de collectiviteit benutten bij het strategisch inrichten van een aanbesteding.

In het onderzoeksrapport *Verkenning strategische opties voor de be- en verwerking van huishoudelijk restafval* d.d. 4 november 2021 zijn diverse routes verkend, waarbij er twee als uitvoerbaar resteren: de verwerking en eventuele nascheiding van het restafval wordt aanbesteed aan de markt, of de verwerking van het huishoudelijk restafval wordt via 'inbesteding' aan een overheid gedomineerde organisatie overgedragen. Bij inbesteding gaat de gemeente (als aandeelhouder) deelnemen in een overheid gedomineerde afval- en grondstoffenverwerker. Daarbij kan zonder verplichte aanbesteding de verwerking van het restafval aan de verwerker worden opgedragen.

Op basis van de uitgevoerde verkenningen en besprekingen met portefeuillehouders en ambtelijk adviseurs van de gemeenten is geconcludeerd dat aanbesteding voor alle gemeenten een mogelijke route is. De route van inbesteden biedt (specifieke) kansen en perspectieven waarbij enkele gemeenten in de overleggen hun voorkeur hebben laten blijken voor deze route. Het is daarom nu aan de orde dat elk van de gemeenten in deze verkenning besluit over de route van deelnemen in een overheid gedomineerde afvalverwerkingsorganisatie. Het college is bevoegd tot het nemen van dit besluit maar dient het besluit tot deelneming voor wensen en bedenkingen voor te leggen aan de raad. Als de gemeente niet voor inbesteding kiest, dan volgt automatisch een aanbesteding aan de markt waartoe het college bevoegd is.

Voor het uitwerken en inzichtelijk maken van de route van inbesteding zijn twee overheidgedomineerde organisaties benaderd: HVC en Omrin[2]. Hoewel ook andere overheidgedomineerde organisaties in aanmerking zouden kunnen komen (zoals Twence of ARN), zijn deze twee organisaties geselecteerd op basis van hun (fysieke en logistieke) aanwezigheid in de regio én omdat beide organisaties in de praktijk de mogelijkheid bieden voor het nascheiden van het huishoudelijk restafval. Het wel of niet laten nascheiden van PMD is daarbij een keuze die een gemeente zelf maakt. Deze keuze kan binnen de inbestedingsconstructie ook later worden gemaakt of gewijzigd.

[1] Contract VAB-gemeenten loopt tot en met 2023 en moet per 2024 geborgd zijn.
[2] Dit betreft formeel-juridisch Afvalsturing Friesland N.V. welke onder de naam "Omrin" opereert.

Voor de besluitvorming in de komende periode is de volgende planning afgesproken:

- tot eind mei 2021: verdieping op de route 'inbesteding' ter voorbereiding op besluitvorming. Hiervoor zijn verdiepingssessies voor de ambtelijk adviseurs van de 18 gemeenten georganiseerd met (de directies) van HVC en Omrin.
- juni tot 1 juli 2021: voorbereiding op de besluitvorming over wel of niet inbesteden c.q. toetreden tot een overheid gedomineerde organisatie zoals HVC of Omrin. De deelnemende gemeenten ontvangen daartoe de documentatie uit de verdiepingssessies en de voorliggende memo ter ondersteuningen van de besluitvorming. Tevens worden online spreekuren georganiseerd voor portefeuillehouders en/of ambtelijk adviseurs voor nadere vragen en afstemming.
- 1 juli 2021 – oktober 2021: besluitvorming door college en raad in elke gemeente over de route van inbesteding. In oktober worden de uitkomsten van alle gemeenten bij elkaar gebracht, en wordt bezien op welke wijze het vervolgproces kan worden ingericht.
- November – december 2021: Omdat elke gemeente autonoom besluit, wordt er rekening mee gehouden dat er verschillende besluiten worden genomen. Dat kan dus betekenen dat een deel van de gemeenten gaat toetreden tot een overheidsorganisatie, en een deel van de gemeenten kiest voor een (gezamenlijke) aanbesteding aan de markt. In deze periode wordt/worden de mogelijk te vormen groep/groepen geformeerd.
- 2022: voorbereiding en effectuering van het besluit. In 2022 worden de besluiten voor de gevormde groep/groepen gezamenlijk geëffectueerd: aanbesteding aan de markt en/of toetreding tot het overheid gedomineerde afvalverwerkingsbedrijf. Daarbij moet rekening worden gehouden met zogenaamde 'terugval scenario's' zodat de continuïteit van de verwerking van het huishoudelijk restafval per 2023 gewaarborgd wordt.

2. Waarom inbesteden c.q. toetreden tot overheid gedomineerde organisatie?

Zoals gezegd is op basis van de uitgevoerde verkenningen en besprekingen met portefeuillehouders en ambtelijk adviseurs van de gemeenten geconcludeerd dat aanbesteding aan de markt voor alle gemeenten een mogelijke route is. De route van inbesteden biedt echter (specifieke) kansen en perspectieven. Het volgende overzicht licht deze toe.

Aanbesteding aan de markt	*Deelneming overheidsorganisatie*
a. Eendimensionale dienst versus strategische samenwerking en bredere bijdrage aan maatschappelijke doelen	
Aanbesteding aan de markt focust primair op de gevraagde dienstverlening (verbranding en eventueel nascheiding van PMD). Gebruikelijke gunningscriteria hebben betrekking op de prijs in combinatie met milieueffecten en (energetisch) rendement	Bij deelname in een overheidsorganisatie worden meerdere kwaliteiten en diensten dan alleen restafvalverwerking gewaardeerd. Deelname aan een overheidsorganisatie kan nog extra bijdragen aan maatschappelijke doelen van de gemeente. Bijvoorbeeld bij de totstandkoming van een (regionale) circulaire economie op het gebied van grondstofstromen (sluiten van kringlopen en ketens), of bij de totstandkoming van de energietransitie (breed, ook stadsverwarming, zonne- en windparken, geothermie). De breedte c.q. reikwijdte van de bijdrage aan maatschappelijke doelen verschilt per overheidsorganisatie en kan worden afgeleid uit het profiel en de strategie van de organisatie.

Aanbesteding aan de markt	*Deelneming overheidsorganisatie*
b. Contractduur / duur van de samenwerking	
Bij aanbesteding bedraagt de contractduur enkele jaren, waarna opnieuw moet worden aanbesteed en ook weer andere partijen (opdrachtnemers) in beeld kunnen komen.	Bij deelname in een overheidsgedomineerd bedrijf wordt veelal een lange termijn relatie aangegaan. Deze lange termijn relatie is gewenst vanwege de stabiliteit van de onderneming (geen concurrentie om de markt) en bij het bewerkstelligen van meer lange termijn doelstellingen op het gebied van duurzaamheid, circulariteit, energietransitie, et cetera. De mate van verbondenheid van de gemeente als aandeelhouder en opdrachtgever verschilt per overheidsorganisatie en kan worden afgeleid uit de statuten en andere overeenkomsten.
c. Samenwerking door de deelnemende gemeenten	
Bij een aanbesteding aan de markt is de samenwerking tussen gemeenten vooral gericht op het creëren van volume, het ontwikkelen van een succesvolle aanbestedingsstrategie en – na gunning – op een zo efficiënt en effectief mogelijk contractmanagement. Dit betreft uitsluitend de gemeenten die deelnemen aan de aanbesteding.	Bij deelname in een overheidsorganisatie werken de aandeelhoudende gemeenten samen in hun overheidsorganisatie bij zowel de primaire diensten zoals restafvalverwerking en nascheiding, alsook aan duurzaamheidsdoelen op andere terreinen. De breedte van de focus verschilt per overheidsorganisatie en is af te leiden uit het profiel en de strategie van de organisatie.
d. Nascheiding van PMD uit huishoudelijk restafval	
Bij het aanbesteden aan de markt bestaat de mogelijkheid om aanvullend op de restafvalverwerking (verbranding met energieterugwinning) ook nascheiding van PMD te vragen. Het is daarbij van belang dat de gemeente duidelijke kaders en hoeveelheden (ordegroottes) aangeeft, zodat de inschrijvende partijen daar rekening mee kunnen houden. De wens voor nascheiding van het PMD uit het restafval heeft wel impact op het speelveld. Niet alle restafvalverwerkers in de markt kunnen het huishoudelijk restafval nascheiden.	De in deze verkenning onderzochte overheidsorganisaties bieden de mogelijkheid voor nascheiding van het huishoudelijk restafval aan. Daarbij is sprake van flexibiliteit, doordat de gemeente hier (binnen de ontstane relatie) keuzes kan maken en kan wijzigen. Bijvoorbeeld indien de gemeente op enig moment nascheiding wil toevoegen of juist wil staken, dan is dat mogelijk. De nascheidingscapaciteit wordt echter wel selectief aangewend voor huishoudelijk restafval waarin het PMD aanwezig is (en dus niet aan de bron gescheiden is ingezameld). Bij overheidsgedomineerde verwerkingsorganisaties wordt de beschikbare nascheidingscapaciteit meer selectief ingezet ten behoeve van PMD-rijk restafval. Dat betekent dat de gemeente die een deel van het restafval wil laten nascheiden fysiek/logistiek onderscheid moet maken in twee kwaliteiten huishoudelijk restafval.
e. Flexibiliteit in de dienstverlening	
Bij aanbesteding aan de markt is veelal sprake van vooraf duidelijk omschreven en vastomlijnde dienstverlening. Flexibiliteit in aanpassingen en wijzigingen binnen de overeen te komen contractduur is mogelijk (c.q. kan onderdeel zijn van de gevraagde dienstverlening), en wordt in het algemeen financieel afgeprijsd (duurder) in de aanbieding.	Bij deelname in een overheid gedomineerde verwerkingsorganisatie is flexibiliteit in de vorm en omvang van de gevraagde dienstverlening groot. Mede vanwege de lange termijn verbondenheid is deze flexibiliteit ook gewenst, zodat de vorm en omvang van de diensten kan meebewegen met veranderende behoeften van de gemeente en innovaties in de praktijk. Flexibiliteit vindt zijn financiële weerslag in de (op kostprijs) gebaseerde tarieven van het overheid gedomineerde bedrijf.

Aanbesteding aan de markt	*Deelneming overheidsorganisatie*
f. Kostenniveau, prijs- en tariefontwikkeling	
Bij aanbesteding aan de markt is sprake van marktprijsfluctuaties. De totstandkoming van de marktprijs hangt af van het samenspel van vraag en aanbod. Hiermee kan rekening worden gehouden bij het ontwikkelen van een aanbestedingsstrategie, met name het moment waarop de aanbesteding in de markt wordt gezet. De verwerkingstarieven zijn het resultaat van prijsvorming. Er kunnen uitschieters naar boven of beneden zijn. Uiteraard leiden fiscale maatregelen (zoals de Afvalstoffenbelasting) tot fluctuaties in de verwerkingskosten.	De verwerkingstarieven zijn een weerspiegeling van de werkelijke kosten. Zonder echte uitschieters naar boven of beneden. De verwerkingstarieven van overheidsorganisaties zijn in de afgelopen jaren – ten opzichte van de marktprijzen – minder volatiel dus meer stabiel en constant. Jaarlijkse tariefverhogen zijn veelal het gevolg van indexering. Uiteraard leiden fiscale maatregelen (zoals de Afvalstoffenbelasting) ook bij overheidsorganisaties tot fluctuaties in de verwerkingskosten. Het kostenniveau voor de dienstverlening en andere financiële condities verschilt per overheidsorganisatie en kan worden afgeleid uit de statuten en andere overeenkomsten.

3. Afwegingskader ten behoeve van besluit tot inbesteding

Een besluit door college en raad tot deelname in een overheid gedomineerde verwerkingsorganisatie wordt veelal ingekaderd langs de criteria van het deelnemingen beleid van de gemeente, zoals vastgelegd in beleidsnota's "verbonden partijen" of soortelijke naam. Aan de hand van verschillende – door ons ontvangen – beleidsnota's is een algemeen afwegingskader opgesteld. Dit afwegingskader gaat in op de volgende invalshoeken:

1. Is sprake van een publiek belang?
2. Is het wenselijk of mogelijk om derde partijen (marktpartijen) de taken uit te laten voeren?
3. Governance: hoe is de invloed en zeggenschap georganiseerd?
4. Juridische houdbaarheid
5. Risicobeheersing: hoe is dit georganiseerd?

De argumentatie bij deze invalshoeken is gebaseerd op de informatie die in de verkenning zijn ontvangen van HVC en Omrin. Beide organisaties verschillen op onderdelen van elkaar. Voor nader en specifiek inzicht in de verschillen wordt verwezen naar de betreffende bijlagen. In de nu volgende uitwerking worden kenmerkende verschillen op hoofdlijnen benoemd.

Ad 1. Is met restafvalverwerking sprake van een publiek belang?

Ja, met restafvalverwerking is sprake van een publiek belang. Het inzamelen van huishoudelijk restafval is een publiek rechtelijke taak van de gemeenten op grond van de Wet milieubeheer. De gemeente dient er voorts zorg voor te dragen dat het ingezamelde restafval op een ordentelijke en milieuverantwoordelijke wijze wordt verwerkt.

Aan (nieuwe en bestaande) afvalverwerkingsinstallaties in Nederland worden door het Rijk strikte eisen gesteld ten aanzien van veiligheid en emissies naar de lucht.

Daarnaast zijn er voor initiatiefnemers van AVI's incentives/prikkels om te zorgen voor een duurzame afvalverwerking. Een doeltreffende omzetting van huishoudelijk restafval naar (duurzame) elektrische en warmte-energie draagt bij aan de doelmatigheid (kostenefficiëntie) van de verbrandingsinstallatie. Ook wordt een goed milieurendement positief

beoordeeld door de gebruikers van de installatie, omdat dit bijdraagt aan hun milieu- en duurzaamheidsdoelstellingen.

Ad 2. Is het wenselijk of mogelijk om derde partijen de taken uit te laten voeren?

In de vrije markt zijn diverse afvalverwerkers (AVI of AEC[3]) beschikbaar die zorg kunnen dragen voor het verwerken van huishoudelijk restafval én eventueel inclusief het nascheiden van PMD. Aanbesteden door gemeenten van de verwerking van huishoudelijk restafval is voor veel gemeenten een gebruikelijke route. De marktomstandigheden zijn bepalend voor de mate waarin sprake is van een kopersmarkt dan wel een aanbiedersmarkt. De marktomstandigheden kunnen veranderen in de loop van de tijd. Recente aanbestedingen tonen tarieven tussen € 70 en € 80 per ton (poorttarief, dus zonder overslag, transport en belastingen). Het verleden wijst uit dat (veel) lagere of (veel) hogere tarieven in deze markt ook mogelijk zijn. De Nederlandse beschikbare verwerkingscapaciteit is ruim voldoende om het restafval uit Nederland te kunnen verwerken. Door import wordt de resterende capaciteit nuttig ingezet. Een besluit over het wel of niet continueren van de importheffing na 2022 heeft direct gevolgen voor het kunnen benutten van de restafvalverwerkingscapaciteit in Nederland en daarmee de tarieven.

Het is dus zeker mogelijk om derde partijen de taken uit te laten voeren. In aanbestedingen vormen de kosten en de milieuprestaties veelal de belangrijkste beoordelingscriteria voor gunning.

De route van toetreding tot een overheid gedomineerde afvalverwerkingsorganisatie kan voor de gemeente echter extra voordelen bieden. Zoals ten aanzien van de flexibiliteit in de dienstverlening (het wel of niet laten nascheiden van PMD is een keuze die een gemeente zelf maakt, en deze keuze kan binnen de inbestedingsconstructie ook later worden gemaakt of gewijzigd) en een meer stabiel kostenniveau voor de verwerking van het huishoudelijk restafval. Ook het profiel en de strategie van de overheid gedomineerde organisatie kunnen extra bijdragen aan het bewerkstelligen van maatschappelijke doelstellingen van de gemeente. Bijvoorbeeld bij het bewerkstelligen van een regionale circulaire economie op het gebied van grondstoffen of een bijdrage aan de energietransitie. Zoals gezegd verschilt de breedte c.q. reikwijdte van de bijdrage aan maatschappelijke doelen per overheidsorganisatie. Hiervoor moet kennis worden genomen van het profiel en de strategie van de betreffende overheid gedomineerde organisatie.

Ad 3. Governance bij inbesteding: hoe is de invloed en zeggenschap georganiseerd?

De gemeente wordt aandeelhouder en tegelijk opdrachtgever voor de overheidsorganisatie met betrekking tot de verwerking van huishoudelijk restafval (HVC inclusief GFT). De aandeelhoudende gemeente kan daarbij gebruik maken van één of meer uitzonderingsgronden voor verplichte aanbesteding: quasi inbesteding en/of het vestigen van een alleenrecht. Afname van overige dienstverlening (bijvoorbeeld inzameldiensten, reiniging, grondstofstromen, warmte, zon, wind) is facultatief.

De aandeelhoudende gemeenten sluiten een leveringsovereenkomst met de overheid gedomineerde organisatie voor de levering en be- en verwerking van hun huishoudelijk afval. In deze overeenkomsten zijn afspraken opgenomen over rechten, plichten en inspanningen over-en-weer, dus op contractueel niveau.

Gemeenten kunnen individueel aandeelhouder worden, maar ook via hun samenwerkingsverband. Bij HVC uitsluitend publiek rechtelijke organen zoals een gemeente of

[3] Afval verbrandingsinstallatie (AVI), Afval energiecentrale (AEC).

gemeenschappelijke regeling. Bij Omrin ook publieke organisatie zoals overheidgedomineerde vennootschappen (waarin alleen gemeenten deelnemen).

Bij de besluitvorming binnen de vennootschap zijn drie organen van belang:

- De aandeelhoudersvergadering (AV of AvA) stelt strategie en kaders vast en benoemt leden van de raad van commissarissen (RvC).
- De RvC ziet toe op de uitvoering van de strategie en realisatie van de doelen.
- Het bestuur (directie) voert uit.

HVC en Omrin zijn zogenaamde structuurvennootschappen. Dit betekent dat een aantal toezichthoudende taken bij de RvC is belegd.

Het bestuur van de onderneming (de directie) legt jaarlijks verantwoording af over het gevoerde beleid en de uitgevoerde activiteiten in het statutaire jaarverslag, dat bestaat uit een bestuursverslag en de financiële jaarrekening. Verder wordt jaarlijks een duurzaamheidsjaarverslag gepubliceerd waarin de duurzaamheidsdoelen zijn opgenomen, de mate waarin deze zijn gerealiseerd en welke duurzaamheidsprestaties gerealiseerd zijn.

Ad 4. Juridische houdbaarheid: hoe is de inbestedingsroute geborgd?

Voor Omrin en HVC geldt dat de aandeelhoudende gemeenten die hun huishoudelijk afval bij de overheidsorganisatie laten verwerken, deze verwerking niet aan hoeven te besteden. Bij Omrin/Afvalsturing Friesland wordt daarvoor een beroep gedaan op de uitzonderingsgrond van 'quasi-inbesteding'. Aandeelhoudende gemeenten van HVC vestigen hiertoe een uitsluitend recht.

Ad 5. Risicobeheersing: hoe is dit georganiseerd?

Voor de gemeenten is het van belang dat de mogelijke risico's op een juiste wijze geagendeerd en beheerst kunnen worden. Met welke risico's moet de gemeente rekening houden als mede-aandeelhouder van de overheidsorganisatie?

Afvalsturing Friesland N.V. is een naamloze vennootschap. De aandeelhouders van Afvalsturing Friesland zijn – zoals dat geldt voor elke aandeelhouder van een vennootschap - niet aansprakelijk voor de schulden van de N.V.. De financiële verplichting van de aandeelhouders – c.q. alle (samenwerkende) gemeenten die aandelen in Afvalsturing Friesland N.V. houden – gaat niet verder dan het betalen van het afgesproken aankoopbedrag voor hun aandelen. Eventuele exploitatietekorten worden door de vennootschap zelf gedragen. Bij Afvalsturing Friesland N.V. is geen sprake van garantstelling door aandeelhouders voor de nakoming van leningovereenkomsten die door Afvalsturing Friesland N.V. zijn en worden aangegaan. De aandeelhoudende gemeenten zijn niet aansprakelijk voor eventuele risico's die kunnen optreden bij de uitvoering van de diensten door Afvalsturing Friesland N.V.. Afvalsturing Friesland N.V. is daarvoor verzekerd.

HVC is eveneens een naamloze vennootschap waardoor de hiervoor beschreven risico's grotendeels vergelijkbaar zijn met dit verschil dat de gemeenten wel garant staan voor de leningen die door HVC zijn en worden aangegaan. HVC heeft een risico beheersingssysteem dat periodiek wordt besproken met de RvC (en tevens getoetst door de accountant). HVC kent een gematigd risicoprofiel, waarbij risico's gemitigeerd worden door (onder meer):

- Robuuste afschrijving van de boekwaarde van de installaties, zoals de AEC's
- Langjarig contracteren van Nederlands bedrijfsafval
- Het openstaan voor nieuwe toetreders tot HVC
- Het volgen van een verantwoorde onderhoudsstrategie gericht op maximale beschikbaarheid

- Goede beoordeling door verzekeraar
- Diversificatie van activiteiten
- Inrichting samenwerkingsmodel: duidelijke rolverdeling in governance-structuur
- Uitsluitend investeren in financieel gezonde business cases
- Opbouw eigen vermogen, nu 142 miljoen euro

4. Als inbesteden gewenst is, welke overheidsorganisatie krijgt de voorkeur?

Voor het uitwerken en inzichtelijk maken van de route van inbesteding zijn twee overheid gedomineerde organisaties benaderd: HVC en Omrin/Afvalsturing Friesland. Hoewel ook andere overheid gedomineerde organisaties in aanmerking kunnen komen, zijn deze twee organisaties onder meer geselecteerd op basis van hun (fysieke en logistieke) aanwezigheid in de regio én omdat beide organisaties de mogelijkheid bieden voor het nascheiden van het huishoudelijk restafval of een deel daarvan (b.v. gebiedsgericht). Beide overheidsorganisaties staan open voor deelname door nieuwe gemeenten. Dit past in de strategie van de organisaties, waarbij men de verwerking van restafval vanuit het publieke domein meer centraal wil stellen.

Beide organisaties verschillen op onderdelen van elkaar. Deze verschillen kunnen bepalend zijn voor de keuze c.q. het besluit van de gemeente.

HVC	*Omrin*
a. Het profiel en de breedte van het dienstenpakket en de strategische focus	
Naast be- en verwerking van afval- en grondstoffen heeft HVC een brede focus op het bijdragen aan de energietransitie door investeringen en activiteiten op het gebied van zonneparken, windparken, geothermie en warmtenetten.	Omrin focust op be- en verwerking van afval-/grondstoffen en energiewinning uit de eigen afval- en grondstof gerelateerde werkprocessen.
Bij HVC is het gebruikelijk dat om deel te kunnen nemen in de organisatie (c.q. om aandeelhouder te worden) de gemeente verplicht is al het bij huishoudens ingezamelde restafval en GFT door HVC te laten verwerken. GFT verwerking behoort niet tot de scope van de gezamenlijke verkenning van betrokken gemeenten. Of een gemeente ook het GFT wil of kan laten verwerken door HVC moet per gemeente worden bepaald. HVC geeft echter aan dat lopende contracten gerespecteerd worden en vanzelfsprekend ook de bestaande verwerking van GFT door Meerlanden. Hierop kan dan ook een uitzondering gemaakt worden. Ook als er andere steekhoudende argumenten zijn om hier (al dan niet tijdelijk) van af te wijken, kunnen gemeente(n) en HVC hierover in gesprek treden.	Om deel te kunnen nemen in de organisatie (c.q. om aandeelhouder te worden) is de gemeente verplicht al het bij huishoudens ingezamelde restafval door Omrin te laten verwerken. Er is geen verplichting voor het laten verwerken van andere stromen dan het ingezamelde restafval van huishoudens.
HVC schrijft niet in op openbare aanbestedingen voor afvalstromen.	Omrin schrijft niet in op openbare aanbestedingen voor afvalstromen

HVC	*Omrin*
b. Inrichting en het karakter van de samenwerkingsrelatie met deelnemende gemeenten	
Lange termijn relatie voor onbepaalde tijd. Redelijk complexe uittreding (exit). Ingeval van uittreding is het uitgangspunt dat eventuele schade voor de zittende aandeelhouders vanwege het uittreden wordt vergoed. Er zijn tot nu toe geen gemeenten uitgetreden, en er is op voorhand geen standaard procedure voor.	Lange termijn relatie is de intentie, maar met een contract voor bepaalde duur. Redelijk gemakkelijk uitvoerbare uittreding (exit). Met een opzegtermijn van 5 jaar kan de afvalverwerking door Omrin worden gestaakt en is de gemeente geen desintegratievergoeding aan Afvalsturing verschuldigd.
c. De invulling van het aandeelhouderschap verschilt in beide organisaties	
Actief aandeelhouderschap is voorwaarde. Bijvoorbeeld ten behoeve van strategische keuzes en investeringen in de (bredere) energietransitie	Actief aandeelhouderschap beperkt noodzakelijk.
d. Aandeelhouderschap	
Aandeelhouder van HVC kunnen publiekrechtelijke organisaties worden zoals gemeenten en gemeenschappelijke regelingen. Een (overheids)vennootschap is privaatrechtelijk en kan dus geen aandeelhouder worden.	Publieke partijen kunnen aandeelhouder van Omrin c.q. Afvalsturing Friesland N.V. worden. Publieke partijen zijn bijvoorbeeld gemeenten, gemeenschappelijke regelingen en overheid gedomineerde vennootschappen.
e. Toetreding en verwerven van aandelen	
De gemeente (of gemeenschappelijke regeling) kan de aandelen verwerven tegen nominale waarde (€ 45,45 per aandeel). Er zijn momenteel circa 3.300 aandelen uitgegeven. Voorbeeld: een gemeente met 20.000 inwoners en gemiddeld 150 kg restafval per inwoner per jaar komt in aanmerking voor circa 23 aandelen A (ongeveer 0,7% van het totaal aan uitgegeven aandelen A). Er is geen inbreng van eigen vermogen vereist. De gemeente dient een garantstelling voor leningen van HVC af te geven. Ultimo 2020 is de totale garantstelling voor aandeelhouders A ongeveer 613 miljoen euro. Uitgaande van het fictieve voorbeeld (gemeente met 20.000 inwoners), bedraagt de garantstelling dan circa 4,1 miljoen euro. Gemeenten ontvangen jaarlijks een garantstellingsprovisie (1% van de garantstelling, omgerekend naar euro/ton restafval bedraagt dit circa 15 euro/ton).	De gemeente (of gemeenschappelijke regeling of overheidsvennootschap) kan letteraandelen-B in Afvalsturing Friesland N.V. verwerven. De waarde van een aandeel wordt bepaald door de nominale waarde van € 450,00 per stuk plus de aanwezige reserves. Het aantal aandelen wordt in overleg met de gemeente(n) bepaald. De gemeente kan daarbij het gewenst aantal aandelen aangeven. Met een beperkt aantal aandelen kan worden voldaan aan de vereisten voor inbesteding. Het maximaal aantal aandelen per gemeente bedraagt (en is in de praktijk) 360. Er hoeft geen garantstelling te worden afgegeven.

HVC	*Omrin*

f. Vergelijking verwerkingskosten huishoudelijk restafval

Het overzicht toont een vergelijking van de tarieven voor aandeelhoudende gemeenten voor het verwerken van huishoudelijk restafval. In dit eerste deel van dit overzicht wordt het tarief berekend voor het verbranden van restafval in- en exclusief de garantstellingsprovisie (HVC) en te verwachten dividend (Omrin). Dit restafval wordt niet nagescheiden.

Verwerkingstarief restafval (per ton), zonder nascheiding

	Omrin	HVC
Aandeelhouderstarief	€ 68	€ 86
Overslag en transport	€ 15	€ 14
Verbrandingsbelasting	€ 33	€ 33
Reductie afvalstoffenbelasting (bodemas HVC)		€ -5
Garantstellingsprovisie		€ -13
Dividend Afvalsturing Friesland	€ -10	
Tarief excl. Gar.provisie / dividend	€ 116	€ 133
Tarief incl. Gar.provisie / dividend	€ 106	€ 115

Opgave door resp. Omrin en HVC

Additionele reductie tarief bij nascheiding restafval*

	Omrin	HVC
Reductie afvalstoffenbelasting	€ -11	€ -2,5
Tarief excl. Gar.provisie / dividend	€ 105	€ 131
Tarief incl. Gar.provisie / dividend	€ 95	€ 113

** Nascheiding restafval zonder bronscheiding PMD in gemeente of gebiedsdeel*

Het tarief zonder nascheiding is ook van toepassing op restafval dat wel eerst nagescheiden moet worden (op verzoek van de gemeente). Indien (een deel van het) restafval moet worden nagescheiden, dan is een aanvullende tariefsreductie (van de Afvalstoffenbelasting) van kracht. HVC en Omrin scheiden alleen restafval na uit gemeenten (of gebiedsdelen van een gemeente) zonder bron scheiding van PMD.

-0-0-0-

Bijlagen

- Verkenning strategische opties voor de be- en verwerking van huishoudelijk rest-afval fase 1, 4 november 2020.
- Verslag verdiepingssessies HVC en Omrin, 15 april 2021
- Documenten HVC
  - HVC-210415 Presentatie HVC – Voor MRA en Duin- en Bollenstreek.
  - HVC-210504 Beantwoording aanvullende vragen MRA
- Documenten Omrin
  - Omrin – 2021—04-15 JVE HGR Meerlanden presentatie
  - Omrin – memo verdiepingssessie 150421 definitief